Eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta (VNS 6/2018 vp)

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriötä kuultavaksi valtioneuvoston liikuntapoliittisesta selonteosta (VNS 6/2018 vp) ja toimittamaan kirjallisen asiantuntijalausunnon. Jaosto haluaa kuulla ministeriötä seuraavista kysymyksistä:

”Miten esimerkiksi lainsäädännön, valvonnan tai TV-kanavien toimilupakäytännön avulla voitaisiin estää ulkomaisten rahapelien televisiomainontaa ja puuttua muutoinkin nykyistä tehokkaammin arpajaislain vastaiseen markkinointiin? Onko valmisteilla lainsäädäntöä, jolla estettäisiin pääsy lainvastaisesti toimiville rahapelisivustoille tai pelimaksujen maksaminen (ns. blokeeraus)?”

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Televisio- ja radiotoiminnan harjoittamista koskevat säädökset sisältyvät 1.1.2015 voimaan tulleeseen sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin (917/2014), jonka mukaisesti televisio- ja radiotoiminnan harjoittaminen maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa edellyttää ohjelmistotoimilupaa, jota haetaan Viestintävirastolta. Viestintävirasto voi myöntää ohjelmistotoimiluvan niissä tilanteissa, joissa hakijoita on yhtä paljon tai vähemmän kuin vapaana olevia taajuuksia. Valtioneuvosto tekee ohjelmistotoimilupaa koskevan ratkaisun, jos kaikille hakijoille ei ole myönnettävissä taajuuskapasiteettia tai toimilupapäätöksellä on huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen.

Ohjelmistotoimiluvat voidaan myöntää enintään 10 vuodeksi. Valtioneuvoston ja Viestintäviraston päätöksellä myönnettiin toimiluvat televisio-ohjelmistojen harjoittamiseen toimilupakaudelle 17.5.2017-10.1.2027. Nyt voimassa olevat radion ohjelmistotoimiluvat puolestaan päättyvät vuoden 2019 lopussa. Ohjelmistotoimiluvat tulevalle radion toimilupakaudelle on jo myönnetty ja ne ovat voimassa 1.1.2020 alkaen vuoden 2029 loppuun saakka.

Televisio- ja radiotoimintaan myönnetään myös lyhytaikaisia toimilupia. Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää lyhytaikaisen ohjelmistotoimiluvan televisio- ja radiotoimintaan, mikäli ohjelmatoiminnan kesto on enintään kolme kuukautta, tai sen viikoittainen kesto on enintään kaksitoista tuntia. Ohjelmistotoimilupaa ei voida myöntää peräkkäisille jaksoille vaan edellisen toimiluvan päättymisestä on kuluttava vähintään kaksi kuukautta ennen uuden toimiluvan astumista voimaan. Mikäli toiminnan viikoittainen kesto on enintään kaksitoista tuntia, voidaan toimilupa kuitenkin myöntää enintään vuodeksi kerrallaan.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain osalta nousi esiin tarve aiempaa laajemmin harkita hakijan aikaisemman ohjelmatoiminnan lainmukaisuutta ohjelmistotoimilupien peruuttamisen edellytyksenä. Tällaisia tilanteita syntyi silloin, kun ohjelmistotoimiluvan haltija ohjelmatoiminnassaan rikkoi arpajaislain mainontaa koskevia säännöksiä, eikä toimija korjannut toimintaansa poliisihallituksen valvontatoimista huolimatta. Yllä mainitusta syystä 1.6.2018 voimaan tulleella sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muutoksella ohjelmistotoimiluvan peruuttamisen edellytyksiin (32 §) lisättiin se, että ohjelmistotoimiluvanhaltija on toistuvasti ja vakavasti rikkonen arpajaislain rahapelien markkinointia koskevia säännöksiä (arpajaislain 62 § 2 momentin mainontakielto). Peruuttamisen edellytyksenä on lisäksi, että toimiluvanhaltija ei kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa korjaa menettelyään. Ohjelmistotoimiluvan peruuttamisesta vastaa toimilupaviranomainen (Liikenne- ja viestintävirasto tai valtioneuvosto).

Tietoyhteiskuntakaaren (nykyinen sähköisen viestinnän palveluista annetun lain) muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 82/2017 vp) esitettiin, että myös radio- ja televisiotoiminnan ohjelmistotoimilupien myöntämisedellytyksiä tarkennettaisiin niin, että ohjelmistotoimilupaa ei myönnettäisi, jos on perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan arpajaislain rahapelien markkinointia koskevia säännöksiä. Perustuslakivaliokunta katsoi

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

kuitenkin hallituksen esitystä koskevassa lausunnossaan (PeVL 40/2017 vp), että kyseisen kaltainen ennakollinen este on ongelmallinen sananvapauden toteutumisen kannalta ja että ehdotettua sääntelyä toimilupien myöntämisen edellytyksistä on muutettava siten, että viittaus arpajaislakiin poistetaan. Liikenne- ja viestintävaliokunta mietinnössään posti viittauksen arpajaislakiin perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten (LiVM 21/2017 vp).

Poliisihallitus vastaa rahapelien toimeenpanon ja niiden markkinoinnin valvonnasta ja Liikenne- ja viestintävirasto puolestaan valvoo televisio- ja radiotoimintaa (mukaan lukien ohjelmistotoimiluvat). Poliisihallitus ja Liikenne- ja viestintävirasto ovat sopineet toimintamallista ohjelmistotoimiluvan peruuttamiseksi niissä tilanteissa, joissa toimija toistuvasti ja vakavasti rikkoo arpajaislain 62 §:n 2 momentin mainontakieltoa. Toistaiseksi yhtään pitkäaikaisen toimiluvan peruuttamisasiaa ei ole tullut Liikenne- ja viestintäviraston käsittelyyn. Lyhytaikaisen ohjelmistotoiminnan osalta toimiluvan peruuttamismahdollisuus on nykyisen lainsäädännön pohjalta rajattu toimilupien lyhyen voimassaolon vuoksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että mahdollisuus peruuttaa ohjelmistotoimilupa koskee ainoastaan maanpäällisessä digitaalisessa televisioverkossa eli antenniverkossa harjoitettavaa televisiotoimintaa tai analogista radiotoimintaa. Säännökset eivät koske kaapelitelevisiotoimintaa eivätkä internetin kautta välitettäviä ohjelmapalveluita. On huomattava, että noin puolet Suomessa televisiotalouksien vastaanottamista lähetyksistä tapahtuu kaapelitelevisioverkon kautta. Audiovisuaalisia mediasisältöjä katsotaan lisäksi yhä enemmän internetin välityksellä ja erityisesti lasten ja nuorten osuus näistä katsojista on merkittävä. Esimerkiksi 15-24-vuotiaat viettävät noin 19 prosenttia mediapäivästään sosiaalisessa mediassa (Kantar TNS).

Rahapelien markkinointi nousi esiin myös audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan direktiivin neuvotteluiden yhteydessä. Komission ehdotukseen audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin uudistamisesta ei sisältynyt säännöksiä rahapelipalveluista, eikä rahapelipalveluiden markkinoinnista. Suomi pyrki neuvotteluiden kuluessa selkeyttämään rahapelien markkinointiin liittyvää oikeudellista epäselvyyttä siitä, kuuluuko rahapelimarkkinointi direktiivin soveltamisalaan (ja siten alkuperämaaperiaatteen piiriin) vai ei. Marraskuussa 2018 hyväksyttiin uudistettu direktiivi, jonka johdantokappaleessa 10 on tuotu esiin jäsenvaltioiden mahdollisuus puuttua rajat ylittävään rahapelien markkinointiin kansallisen lainsäädäntönsä nojalla, mikäli toimet ovat perusteltuja, tavoitteeseen nähden oikeasuhtaisia ja tarpeellisia unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriössä ei ole valmisteilla lainsäädäntöä, jolla estettäisiin pääsy lainvastaisesti toimiville rahapelisivustoille tai jolla estettäisiin pelimaksujen maksaminen (ns. blokeeraus).

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi